

VERZONDEN 24 APR 2020

BESLUIT van GS van Utrecht

DATUM	24 april 2020	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2020-0196	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	8208CB0D	DOORKIESNUMMER	030-2583311
UWBRIEF VAN	24 januari 2020	FAX	030-2583139
UW NUMMER	-	E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	- voorschriften en beperkingen - Kaart planlocatie	ONDERWERP	Ontheffing ruimtelijke ingrepen Complex 200191, Nijemonde 1-156 te Nieuwegein

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht op de aanvraag van 24 januari 2020 van Bureau Viridis, namens Woningbouwvereniging Mitros, om ontheffing in het kader van artikel 3.8 eerste lid van de Wet natuurbescherming (hierna: wet).

I. Besluit

Gelet op het bepaalde in de wet, het Beleidskader Wet natuurbescherming en Verordening Natuur en Landschap hebben wij besloten u ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, eerste lid, tweede lid en vierde lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk doden, het opzettelijk verstoren en het beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis voor de periode van 1 september 2020 tot en met 1 september 2021.

II. Omschrijving van de aanvraag

Uw aanvraag heeft betrekking op het gebied Complex 200191, Nijemonde 1-156 te Nieuwegein, een groot appartementencomplex met vijf verdiepingen Woningbouwvereniging Mitros is voornemens om groot onderhoud te gaan uitvoeren aan dit complex., inclusief het nemen van energiebesparende maatregelen aan het dak en de gevels. De geplande werkzaamheden aan het wooncomplex bestaan uit gevelisolatie, bijplaatsen van spouwankers en overige renovatiewerkzaamheden. U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5 van de wet voor wat betreft de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) voor de periode van 1 september 2020 tot en met 1 januari 2021.

III. Procedure

De aanvraag is afgehandeld overeenkomstig het bepaalde in afdeling 4.1.2 van de Algemene wet bestuursrecht. Op 1 april 2020 heeft u deze aanvraag aangevuld.

IV. Toetsingskader

De gewone dwergvleermuis is beschermd ingevolge artikel 3.5 van de wet.

V. Toetsing Ruimtelijke Ingreep**Motivering**

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in het plangebied aangetroffen. In de bebouwing zijn zes zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis vastgesteld waarvan twee verblijfplaatsen ook als paarverblijfplaatsen gebruikt worden. Om de reden dat paarverblijfplaatsen gedurende zachtere winters ook door één of enkele dieren in gebruik genomen kunnen worden, kan een winterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis niet worden uitgesloten. Door het uitvoeren van de werkzaamheden kunnen exemplaren van de gewone dwergvleermuis worden verstoord en worden voortplantings- en rustplaatsen beschadigd en vernield. Door de zeer verborgen leefwijze van vleermuizen is ook het doden van exemplaren niet geheel uit te sluiten. Ontheffing van de wet is daarom nodig.

Om de functionaliteit van het leefgebied te behouden en negatieve effecten op de soort te verzachten zijn er mitigerende en compenserende maatregelen voorgesteld. Op 10 februari 2020 zijn als tijdelijke mitigatie in totaal 24 tijdelijke verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis opgehangen. De tijdelijke kasten zijn in de buurt van de nog te plaatsen, uiteindelijke definitieve kasten gehangen (zie bijlage 3, Figuur 6.1 en Afbeeldingen 6.1 t/m 6.3). De tijdelijke kasten zijn zodanig opgehangen dat de vleermuizen tijdens de werkzaamheden niet of nauwelijks verstoord worden. Met het plaatsen van de steigeropbouw dient rekening gehouden te worden met de tijdelijke kasten. Er dient minimaal 3 meter vrije uitvliegruimte te blijven, aan alle kanten rondom de tijdelijke kasten. De steigers dienen onder begeleiding van een ter zake kundig ecooloog geplaatst te worden en er dienen in verband met het in/uitvliegen van vleermuizen op geen enkel moment doeken/schermen te hangen om te verzekeren dat de in/uitvliegopeningen vrij van obstructies zijn. Deze werkzaamheden dienen zeer tijdelijk van aard te zijn, en er zal nooit lang op één en dezelfde plek gewerkt worden. Ook mogen de kasten tijdens de werkzaamheden niet aangeraakt of verplaatst worden door de aannemer. Dit dient geborgd te worden door expliciete vermelding in het ecologisch werkprotocol.

De start van de werkzaamheden staat gepland op 1 september 2020. Om het doden van exemplaren te voorkomen dient het wooncomplex voorafgaande aan de werkzaamheden die schadelijk kunnen zijn voor vleermuizen, ongeschikt gemaakt te worden door het plaatsen van 'exclusion flaps' in de periode tussen 1 augustus t/m 1 november 2020. Voor paarverblijven dient dit uitgevoerd te worden in de periode tussen 15 oktober t/m 1 november 2020.

Het afplakken van de verblijfplaatsen mag enkel uitgevoerd worden wanneer de avondtemperatuur voor een aantal dagen aaneengesloten minimaal 10°C is. Er dient door een ter zake kundige ecooloog gecontroleerd te worden of het wooncomplex, na het plaatsen van de 'exclusion flaps', nog in gebruik is door vleermuizen. Als blijkt dat er toch nog vleermuizen in het gebouw aanwezig zijn dient gekeken te worden op welke plaatsen het gebouw niet goed dicht is gezet met de 'exclusion flaps' en dient dit opnieuw en beter te gebeuren. Pas wanneer geen verblijfplaatsen meer worden aangetroffen kan het gebouw voor de werkzaamheden worden vrijgeven. Er dienen 24 geschakelde inbouwkasten, bestaande uit IB VL 01 + IB VL 02 gerealiseerd te worden. Deze alternatieve verblijfplaatsen dienen geplaatst te worden in de gevels van het complex aangegeven in figuur 6.1 (bijlage 2). De permanente alternatieve verblijven worden zo dicht mogelijk bij de huidige verblijven gerealiseerd en ingebouwd vanaf het moment dat het gebouw zelf vleermuisvrij is verklaard, rond 1 september 2020 of later. De permanente inbouwkasten worden zo hoog mogelijk aan de gevel geplaatst, op een afstand tot ramen van minimaal 1 meter. Er dient rond de locaties minimaal 3 meter vrije ruimte te zijn voor de uitvliegopening. Mocht tijdens de ecologische begeleiding blijken dat een locatie voor permanente mitigatie niet (meer) geschikt is, dan kan gemotiveerd afgeweken worden van deze locatie en wordt dit in het ecologisch werkprotocol opgenomen.

De voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. In de bijlage zijn extra voorschriften opgenomen om de negatieve effecten van de werkzaamheden te mitigeren.

De gewone dwergvleermuis is de meest algemeen voorkomende vleermuis in Nederland. Deze soort wordt in heel Nederland waargenomen en komt vooral voor in de bebouwde omgeving, zowel in het stedelijk gebied als op het platteland. Verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis bevinden zich in de regel in of om gebouwen (BIJ12, 2017). Nieuwegein is een relatief grote plaats, met in en rond de bebouwing veel groenstructuren, wat Nieuwegein een geschikte verblijfplaats maakt voor gewone dwergvleermuizen. De omgeving van het plangebied zal niet aangetast worden door de werkzaamheden. Groenstructuren die kunnen dienen als schuilgelegenheid, foerageergebied of vliegroute, worden niet aangetast door de werkzaamheden waardoor, in combinatie met de uit te voeren mitigerende en compenserende maatregelen, het functionele leefgebied van de gewone dwergvleermuis behouden blijft. Tijdelijke en permanente negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding worden op lokaal niveau voorkomen. Er is geen sprake van een afname van de lokale gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis, gedurende en na afloop van de werkzaamheden.

Door het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis niet in het geding door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Belang van de aanvraag

U heeft ten aanzien van de gewone dwergvleermuis ontheffing aangevraagd op grond van het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten; Het wooncomplex is gebouwd in een periode dat woningen nog niet goed geïsoleerd werden. Het doel van de renovatiewerkzaamheden is om voor de komende jaren de woningen binnen het wooncomplex kwalitatief op peil te houden en ze energiezuiniger te maken. Zodoende zullen de woningen voldoen aan de nieuwe en strengere eisen op het gebied van duurzaamheid en energiebesparing.

In 2012 is het convenant Energiebesparing Huursector opgesteld door het Ministerie voor Binnenlandse Zaken. In dit convenant staan de afspraken tussen de overkoepelende organen van woningcorporaties, huurders en vastgoedondernemers. Een van de belangrijkste afspraken is dat voor 2020 alle huurwoningen een energielabel B of beter hebben door het nemen van energetische maatregelen. Volgens het Plan van aanpak Energiebesparende Gebouwde Omgeving (2011) is het omlaag brengen van energiekosten gunstig voor het behalen van diverse doelstellingen, zoals het verduurzamen van de woningen en de verlaging van woonlasten. Energiebesparing heeft een gunstig effect op het (leef)milieu; het leidt tot een vermindering van het benodigde gebruik van fossiele brandstoffen en tot een afname van, voor mens en milieu, schadelijke emissies. Deze lagere emissies leiden tot een verbeterde luchtkwaliteit en dit heeft een positief effect op de volksgezondheid. Een energie-onzuinige woning leidt naast de negatieve milieueffecten ook tot hoge woonkosten voor de huurder. Energiebesparing draagt bij aan een betere betaalbaarheid van het huren, wat van groot belang is voor de koopkracht van huurders met lagere inkomens (sociale huurwoningen).

Gelet op de naar voren gebrachte omstandigheden zijn wij van oordeel dat het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten voldoende onderbouwd is. Het belang bij het verlenen van deze ontheffing van de verbodsbepalingen in artikel 3.5 weegt in dit geval zwaarder dan het beschermingsbelang.

Alternatievenafweging

Locatie

Het project voorziet in de renovatie van de bestaande woningvoorraad. Het project kan daarom niet op een andere locatie uitgevoerd worden. Het betreft het renoveren en isoleren van woningen en dat is per definitie strikt locatie gebonden.

Planning

Bij de planning van de werkzaamheden wordt steeds rekening gehouden met de aanwezige beschermde soorten. Voorafgaand aan het uitvoeren van de werkzaamheden wordt een ecologisch werkprotocol opgesteld door een ter zake kundige. In overleg met de uitvoerende partij zal in het werkprotocol een planning worden opgenomen waarin de kwetsbare perioden en de gewenningsperioden voor alternatieve verblijfplaatsen ingecalculeerd wordt. Hiermee is de meest optimale planning gewaarborgd.

Werkwijze

Tijdens de werkzaamheden worden alle mogelijke mitigerende uitvoeringsmaatregelen getroffen om effecten op beschermde soorten te voorkomen dan wel te verminderen. In de woningen worden voorzieningen getroffen voor vleermuizen. Daarbij wordt er rekening gehouden met de kwetsbare perioden van de aanwezige beschermde soorten. De werkzaamheden worden in de meest gunstige periode uitgevoerd, dat wil zeggen in de minst kwetsbare periode van de beschermde soorten.

Gezien het bovenstaande zijn er geen redelijke alternatieven mogelijk die zouden leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

VI. Conclusie

Gelet op het voorgaande verlenen wij u ontheffing als bedoeld in artikel 3.5, eerste lid van de wet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden, deze treft u aan in de bijlage bij dit besluit.

VII. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket/ klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb- adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

VIII. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking op het moment van bekendmaking door uitreiking of verzending aan de aanvrager. Van het besluit wordt mededeling gedaan op de website www.officielebekendmakingen.nl

IX. Overleg en informatie

Er kan tevens vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of milieudienst, als u dit nog niet heeft gedaan.

Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2583311.

Voor meer informatie verwijzen wij u naar onze website www.provincie-utrecht.nl.

X. Verzending

Dit besluit wordt verzonden aan de aanvrager van de ontheffing. Een afschrift van deze ontheffing wordt verzonden aan de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

Mevr. mr. S.L. Munsel
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving

ONTHEFFING

Naar aanleiding van het verzoek van Bureau Viridis op 24 januari 2020, namens Woningbouwvereniging Mitros, en de aanvulling hierop van 1 april 2020, gelet op artikel 3.8 van de Wet natuurbescherming,

Verlenen Gedeputeerde Staten van provincie Utrecht hierbij aan:

Naam: Woningbouwvereniging Mitros

Adres: Postbus 14

Postcode en woonplaats: 3430 AA Nieuwegein

Ontheffing 8208CB0D voor het tijdvak van: 1 september 2020 tot en met 1 september 2021.

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, eerste lid, tweede lid en vierde lid van de Wet natuurbescherming, voor zover dit betreft het opzettelijk doden of vangen, het opzettelijk verstoren en het beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*). Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft Complex 200191, Nijemonde 1-156 te Nieuwegein (zie bijlage 1).

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het Servicebureau van de provincie Utrecht, Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of via servicebureau@provincie-utrecht.nl indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

Voorafgaand aan de werkzaamheden

5. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het werkprotocol dient (aanvullend) de volgende aspecten te omschrijven:
 - a. Omschrijving van het plangebied, inclusief kaart;
 - b. Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
 - c. Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
 - d. Wie is de begeleidende ecoloog (inclusief contactgegevens);
 - e. Welke activiteiten zijn/worden door de ecoloog begeleid;
 - f. Hoe er wordt/is omgegaan met onverwachte (beschermde) soorten binnen het plangebied.
6. De ontheffinghouder dient, twee weken voorafgaand aan de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen, het meldingsformulier 'aanvang werkzaamheden' volledig in te vullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/startwerkzaamhedenwnb>. Bij de melding dient het werkprotocol zoals omschreven in voorschrift 5 bijgevoegd te zijn.

Tijdens de werkzaamheden

7. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
8. Tijdens de werkzaamheden dient een logboek te worden bijgehouden. In het logboek dienen gemaakte ecologische keuzes vastgelegd te worden zoals goedkeuring/ vrijgeven door een ecoloog, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol en gekozen mitigerende maatregelen en de locatie daarvan. In het logboek worden in ieder geval de relevante resultaten van de uitgevoerde handelingen, omschreven in de voorschriften 10 tot en met 18, geregistreerd.
9. De maatregelen, genoemd in hoofdstuk 6 van het vleermuis en broedvogelonderzoek Mitros Complex 200191 te Nieuwegein (zie bijlage 3, 4 en 5), alsmede de maatregelen vanuit de beantwoording aanvullende vragen (zie bijlage 6) dienen te worden opgevolgd.

10. Er dient minimaal 3 meter vrije uitvliegruimte te blijven rondom de tijdelijke kasten. Met het plaatsen van de steigeropbouw dient rekening te worden gehouden met de tijdelijke kasten. De steigers dienen onder begeleiding van een ter zake kundig ecooloog geplaatst te worden en er dienen in verband met het in/uitvliegen van vleermuizen op geen enkel moment doeken/schermen te hangen om te verzekeren dat de in/uitvliegopeningen vrij van obstructies zijn.
11. Om het doden van exemplaren te voorkomen dient het wooncomplex voorafgaande aan de werkzaamheden ongeschikt gemaakt te worden door het plaatsen van 'exclusion flaps' in de periode tussen 1 augustus t/m 1 november 2020. Voor paarverblijven dient dit uitgevoerd te worden in de periode tussen 15 oktober t/m 1 november 2020.
12. Het afplakken van de verblijfplaatsen mag enkel uitgevoerd wanneer de avondtemperaturen voor een aantal dagen aaneengesloten minimaal 10°C zijn.
13. Na het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen dient minimaal drie dagen - met gunstige weersomstandigheden voor de gewone dwergvleermuis¹ - voorafgaand aan de werkzaamheden gecontroleerd te worden of in de ongeschikt gemaakte verblijfplaatsen nog vleermuizen aanwezig zijn. Dit dient uitgevoerd te worden door een deskundig ecooloog op het gebied van vleermuizen.
14. Als blijkt dat er toch nog vleermuizen in het gebouw aanwezig zijn dient gekeken te worden op welke plaatsen het gebouw niet goed dicht is gezet met de exclusion flaps en dient dit opnieuw en beter te gebeuren. Pas wanneer geen verblijfplaatsen meer worden aangetroffen kan het gebouw voor de werkzaamheden worden vrijgeven.
15. Er dienen 24 geschakelde inbouwkasten, bestaande uit IB VL 01 + IB VL 02 gerealiseerd te worden. Deze alternatieve verblijfplaatsen dienen te worden geplaatst in de gevels van het complex aangegeven in figuur 6.1 (bijlage 3). De permanente alternatieve verblijven dienen zo dicht mogelijk bij de huidige verblijven gerealiseerd te worden en ingebouwd als het gebouw zelf vleermuisvrij is verklaard, rond 1 september 2020 of later. De permanente inbouwkasten dienen zo hoog mogelijk aan de gevel te worden geplaatst, op een afstand tot ramen van minimaal 1 meter vrij van verlichting op de invliegopening. Er dient rond de locaties minimaal 3 meter vrije ruimte te zijn voor de uitvliegopening.
16. Mocht tijdens de ecologische begeleiding blijken dat een locatie voor permanente mitigatie niet (meer) geschikt is, dan kan gemotiveerd afgeweken worden van deze locatie en wordt dit in het Ecologisch werkprotocol opgenomen.
17. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend. Deze dient in ieder geval bij de start van de werkzaamheden aanwezig te zijn op de planlocatie.
18. Deze ontheffing kan, conform artikel 5.4 van de wet, worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.

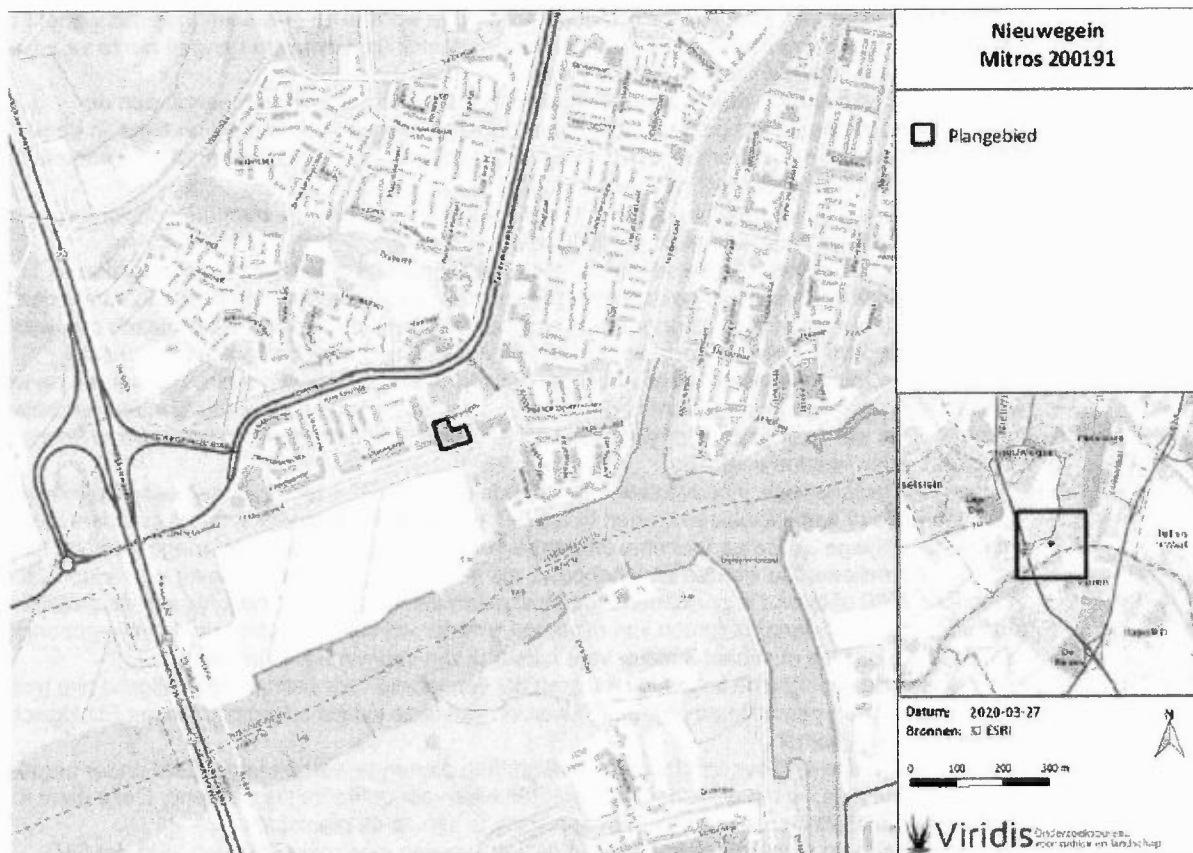
Na afloop van de werkzaamheden

19. Na afronding van de werkzaamheden dient de ontheffinghouder het meldingsformulier 'einde werkzaamheden' volledig in te vullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/eindwerkzaamhedenwnb>. Het logboek zoals omschreven bij voorschrift 8 dient bijgevoegd te worden.

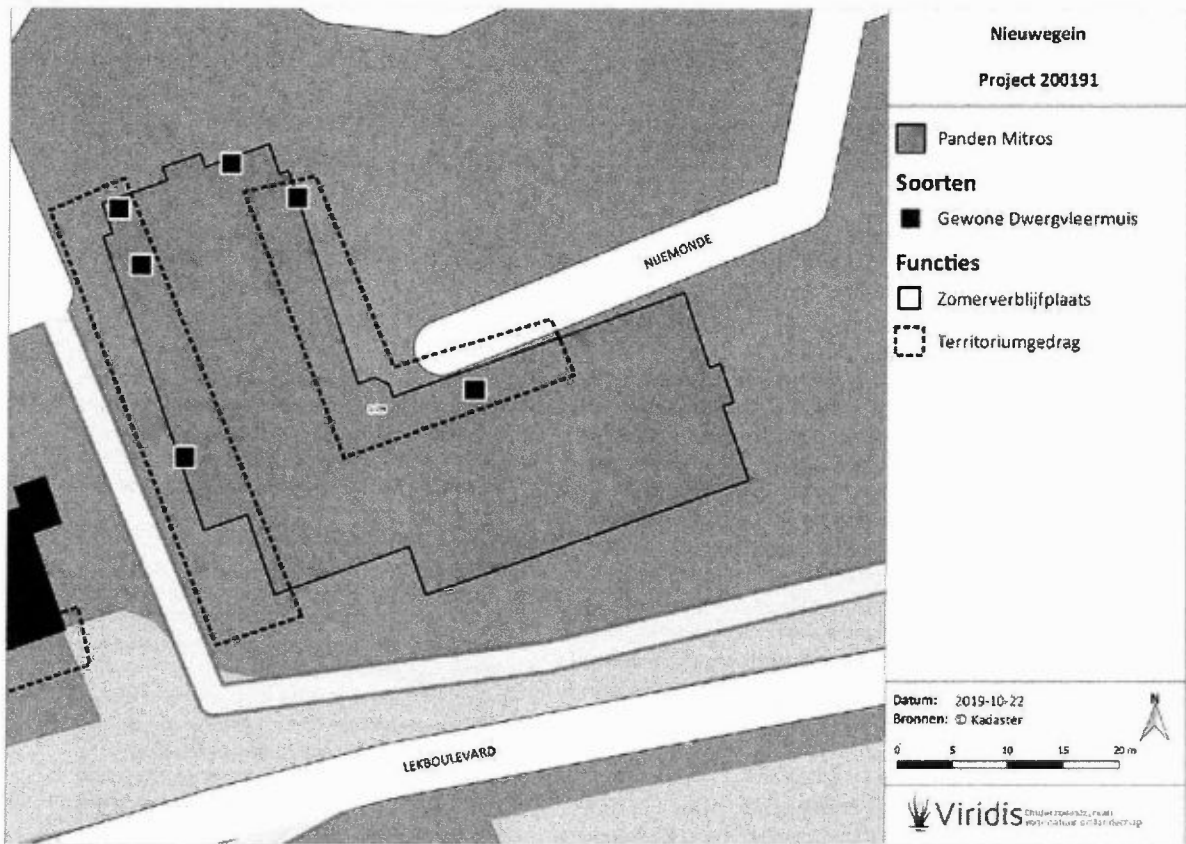
Contactgegevens

Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is het Servicebureau van de provincie Utrecht, Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht, bereikbaar op telefoonnummer 030 – 258 33 11 of e-mailadres servicebureau@provincie-utrecht.nl.

Bijlage 1: kaart planlocatie

Bijlage 2: resultaten

Figuur 4.1 | Resultatenkaart van complex 200191 te Nieuwegein.

6 Activiteitenplan

Het uitgangspunt van de Wet natuurbescherming is 'nee, tenzij', dat wil zeggen dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met behulp van een ontheffing waarvoor de bevoegdheid voor het verlenen van een dergelijke ontheffing bij de provincies ligt. Onderstaand zijn de voor het onderhavige project relevante (verbods-)artikelen genoemd. Daarbij is beschreven met welke mitigerende maatregelen er invulling wordt gegeven aan het voorkomen dan wel het verminderen van negatieve effecten op zowel soort- als populatieniveau.

6.1 Algemene maatregelen

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de algemene zorgverplichting opgenomen. In dit artikel is beschreven dat eenieder verplicht is om voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. De algemene zorgplicht geldt ten allen tijde bij het uitvoeren van werkzaamheden, ongeacht of deze te typeren zijn als ruimtelijke ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud en ongeacht of er beschermde soorten aanwezig zijn. Dit laatste wil dus zeggen dat ook als er geen beschermde soorten voorkomen de algemene zorgverplichting toch in acht genomen dient te worden. Hiervoor dienen algemene mitigerende maatregelen uitgevoerd te worden. Deze algemene mitigerende maatregelen zijn onderstaand beschreven en zijn gelijk voor alle woningen die zich binnen het wooncomplex bevinden.

- De werkzaamheden dienen door een ter zake kundige ecoloog begeleid te worden. Hierdoor wordt gewaarborgd dat de maatregelen op een juiste manier uitgevoerd worden en zo wordt er tevens invulling gegeven aan de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming). In Bijlage C is beschreven wat door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verstaan wordt onder een ter zake kundige;

- Er moet per uitvoeringsproject een ecologisch werkprotocol opgesteld worden waarin alle te nemen maatregelen, worden vastgelegd. Dit ecologisch werkprotocol moet op de werklocatie aanwezig zijn en onder alle betrokken partijen bekend zijn;
- Werkzaamheden moeten aantoonbaar conform dit protocol worden uitgevoerd. Mochten er zich gedurende de werkzaamheden ten aanzien van beschermde soorten onvoorziene omstandigheden voordoen, wordt direct contact opgenomen met de ter zake kundige ecoloog;
- Indien beschermde soorten voorkomen in aangrenzende woningen kan niet zondermeer worden uitgesloten dat deze soorten negatieve effecten ondervinden van de gewenste maatregelen aan de woningen. Dit wil zeggen dat ook aan deze woningen mitigerende maatregelen dienen te worden uitgevoerd. Deze maatregelen worden door de ter zake kundige opgesteld en opgenomen in het ecologisch werkprotocol;
- Voor alle werkzaamheden bij de woningen geldt dat broedvogels met niet jaarrond beschermde nesten in of om de woning (bijvoorbeeld in schoorsteen of in bomen en struiken behorende bij tuinen en gemeentelijke beplantingen) tot broeden kunnen komen. Deze vogelnesten zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen gedurende de broeden nestperiode;
- De broedperiode loopt globaal van 15 maart tot 15 juli, maar ook broedgevallen buiten deze periode zijn beschermd;
- Wanneer er geen vogels nestelen en de overige negatieve effecten zijn gemitigeerd (paragraaf 6.4), kan er begonnen worden met de ingreep. Indien broedgevallen aanwezig zijn dient, in overleg met de ter zake kundige ecoloog, een andere periode voor de werkzaamheden vastgesteld te worden;
- Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van in gebruik

zijnde nesten gedurende de broed- en nestperiode. Voor permanent verlaten nestplaatsen geldt dit niet;

- Het is in dit kader aan te bevelen om de werkzaamheden voor zover dat mogelijk is buiten de broedperiode om uit te voeren;
- Indien dit niet mogelijk is, dient de directe omgeving van de woningen waar de werkzaamheden worden uitgevoerd, voorafgaande aan deze werkzaamheden gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van algemene broedgevallen. Dit is uiteraard uitsluitend nodig wanneer negatieve effecten op algemene broedvogels zijn te verwachten (bijvoorbeeld als een grote haag de woning van de weg scheidt en de steiger juist daar geplaatst moet worden).

6.2 Voorkomen van doden

In lid 1 van de artikelen 3.1 en 3.5 van de Wet natuurbescherming staat beschreven dat het verboden is om beschermde dieren opzettelijk te doden. Het uitvoeren van werkzaamheden en ruimtelijke ingrepen waarbij aanwezige dieren verwond of zelfs gedood kunnen worden, houdt een overtreding van deze artikelen in. Het is daarom noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen om dit zo veel als mogelijk te voorkomen. De maatregelen zorgen met name voor het mitigeren van effecten *op korte termijn*, d.w.z. dat de maatregelen voornamelijk gericht zijn op het voorkomen dan wel verminderen van effecten voorafgaande en tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. De maatregelen worden volgens een vast stramien uitgevoerd, conform de bestaande soortenstandaards die onderstaand worden toegelicht.

Vleermuizen

- Het wooncomplex wordt voorafgaande aan de werkzaamheden ongeschikt gemaakt; dit wordt gedaan door het plaatsen van 'exclusion flaps' (zie Bijlage E).
- De exclusion flaps worden geplaatst in de minst gevoelige periode van vleermuizen, bij voorkeur buiten de winterrust- en kraamperiode. D.w.z. dat deze geplaatst kunnen worden tussen 1 april t/m 1 mei en/of tussen 1 augustus t/m 1 november.
- Het afplakken van de verblijfplaatsen wordt enkel uitgevoerd wanneer de avondtemperaturen voor een aantal dagen aaneengesloten minimaal 10°C zijn.
- Er wordt door een ter zake kundige ecoloog gecontroleerd of het wooncomplex, na het plaatsen van

de 'exclusion flaps', nog in gebruik zijn door vleermuizen. Wanneer geen verblijfplaatsen worden aangetroffen wordt het gebouw voor de werkzaamheden vrijgegeven, blijken er toch nog vleermuizen aanwezig te zijn, dienen aanvullende maatregelen te worden genomen.

6.3 Aanbieden alternatieve verblijfplaatsen

Het uitvoeren van werkzaamheden waarbij verblijfplaatsen van vleermuizen beschadigd of vernield worden, houdt een overtreding van artikel 3.5, lid 4 van de Wet natuurbescherming in. De aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen gaan door de voorgenomen werkzaamheden in het plangebied verloren. De functionaliteit zal, indien geen maatregelen genomen worden, verloren gaan. Het is daarom noodzakelijk om dit verlies van verblijfplaatsen te mitigeren. De maatregelen zorgen met name voor het mitigeren van effecten *op lange termijn*, d.w.z. dat de mitigerende maatregelen voornamelijk gericht zijn op het voorkomen dan wel te verminderen van negatieve effecten op verblijfplaatsen die als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden vernietigd worden.

Het aanbieden van de tijdelijke en permanente alternatieve voorzieningen wordt volgens een vast stramien, conform de bestaande soortenstandaards voor gewone dwergvleermuis uitgevoerd. Eén en ander wordt onderstaand toegelicht. De specifieke mitigerende maatregelen zijn voor het complex beschreven in paragraaf 6.4.

Deze locaties worden in een nader op te stellen Ecologisch Werkprotocol verder uitgewerkt. Mogelijk vindt, op basis van de mogelijkheden in het veld, aanpassing van de locatie plaats.

Vleermuizen

- Voor de gewone dwergvleermuis worden minimaal met een factor 4 nieuwe verblijfplaatsen gerealiseerd, die dezelfde functie kunnen vervullen als de zomer- en paarverblijfplaats die verloren gaat.
- Alternatieve zomer- en paarverblijfplaatsen worden bij voorkeur zo dicht mogelijk, maar altijd binnen 100 à 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats geplaatst en altijd binnen het leefgebied van de soort.
- In het geval een zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis zich op dezelfde locatie bevindt als een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis is het zeer waarschijnlijk dat dit één ver-

blijfplaats betreft die voor hetzelfde individu verschillende functies vervult (zomer- en paarverblijfplaats). In dit geval wordt deze verblijfplaats als één verblijfplaats beschouwd met meerdere functies en is ook in dit geval de compensatiefactor minimaal 4 (Limpens & Regelink, 2017). In het complex bevinden zich twee zomerverblijfplaatsen op dezelfde locatie als de twee paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis.

- Bij het plaatsen van de alternatieve verblijfplaatsen dient er rekening te worden gehouden met de gewenningsperioden zoals vermeld in het kennisdocument. Dit houdt in dat:
 - Alternatieve zomerverblijfplaatsen voor <10 dieren 3 maanden voorafgaand aan de werkzaamheden geplaatst dienen te worden, waarbij alleen de actieve periode van de vleermuizen geldt (april-oktober).
 - Alternatieve paarverblijfplaatsen 6 maanden voorafgaand aan het paarseizoen geplaatst dienen te worden (1 maart).
- Indien 1 alternatieve verblijfplaats zich bevindt op de locatie van de huidige verblijfplaats is een gewenningsperiode niet nodig, maar indien mogelijk qua planning wel wenselijk.
- Bij het bouwen van steigers en tijdens de werkzaamheden moet rekening worden gehouden met invliegopeningen van de verblijfplaatsen van vleermuizen. Het gaat hier specifiek om de stootvoegen en de tijdelijke vleermuis kasten (zie paragraaf 6.4.2.). Deze mogen door de steigers niet worden afgedicht. De steigers zullen in verband met het in/uitvliegen van vleermuizen niet voorzien worden van doeken/schermen en zullen onder begeleiding van een ecooloog geplaatst worden om te verzekeren dat de in/uitvliegopeningen vrij van obstructies zijn.

6.4 Mitigatie complex 200191

Het moment waarop de mitigerende maatregelen en werkzaamheden uitgevoerd worden is naast de gewenningsperiode ook afhankelijk van bijvoorbeeld de weersomstandigheden en de omgeving van het wooncomplex. De planning c.q. fasering van de mitigerende maatregelen en werkzaamheden wordt nader overeengestemd met een ter zake kundige ecooloog.

- De algemene maatregelen zoals beschreven in paragraaf 6.1, 6.2 en 6.3 dienen nagevolgd te worden.

6.4.1 Permanente mitigatie

- Er moeten minimaal 24 verblijfplaatsen voor vleermuizen worden aangeboden, te weten 16 alternatieve zomerverblijfplaatsen en 8 paar- en zomerverblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis.
- Hoewel maatwerk altijd wordt geambieerd is dit in dit geval niet mogelijk omdat de gehele gevel wordt geïsoleerd. Daarom is ervoor gekozen om alternatieve verblijven in de vorm van inbouwkasten aan te bieden.
- Omdat het plaatsen van permanente verblijfplaatsen verstorend kan werken worden deze pas ingebouwd nadat de ontheffing is verleend. De planning is om deze voorafgaand aan de werkzaamheden in te bouwen, dus rond 1 september.
- De permanente alternatieve verblijven worden zo dicht mogelijk bij de huidige verblijven gerealiseerd.
- Er moeten 24 alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd in de vorm van inbouwkasten. Het betreft hier 24 geschakelde inbouwkasten (bestaande uit IB.VL.01 + IB.VL.02, zie Bijlage F). Deze alternatieve verblijfplaatsen worden geplaatst in de gevels van het complex aangegeven in figuur 6.1.
- De kasten worden zo hoog mogelijk aan de gevel en ca 0.5 onder de dakrand geplaatst. De kasten moeten minimaal 3 meter hoogte worden geplaatst. Ook is de afstand tot ramen minimaal 1 meter. Er moet rond de locaties minimaal 3 meter vrije ruimte zijn voor de uitvliegopening. De voorgestelde mitigatie is weergegeven in Figuur 6.1 en Afbeeldingen 6.1 t/m 6.3.
- Mocht tijdens de ecologische begeleiding blijken dat een locatie niet (meer) geschikt is, dan zal gemotiveerd afgeweken worden van deze locatie en wordt dit in het Ecologisch werkprotocol opgenomen.

6.4.2 Tijdelijke mitigatie

- Om aan voldoende gewenningsperiode te kunnen voldoen zal tijdens de uitvoeringswerkzaamheden moeten worden gezorgd voor voldoende tijdelijke verblijfplaatsen. Er worden in totaal 24 tijdelijke verblijfplaatsen aangeboden t.b.v. mitigatie voor zomer- en paar verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis.
- De kasten worden voor 1 maart opgehangen. Op deze manier is er is dan voldoende gewinning totdat de werkzaamheden starten (1 september 2020).
- De tijdelijke kasten worden in de buurt van de uiteindelijke definitieve kasten gehangen

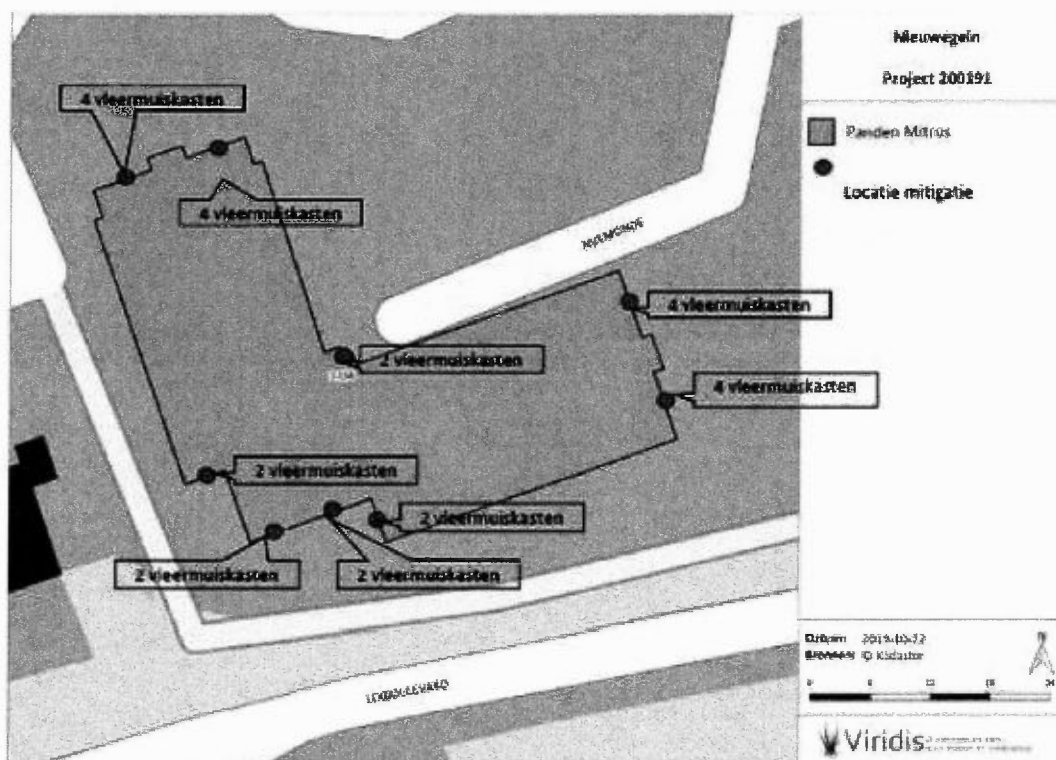

(Figuur 6.1 en Afbeeldingen 6.1 t/m 6.3). Hierdoor zullen de definitieve kasten ook naar verwachting sneller worden verkend en worden gebruikt.

- De tijdelijke kasten worden zo opgehangen dat de vleermuizen tijdens de werkzaamheden niet of nauwelijks verstoord zullen worden.

Tabel 6.1 | Planning mitigerende maatregelen

Wat	Wanneer	Wie
Tijdelijke kasten (24x)	1 maart 2020	Viridis of Hagemans
Ongeschikt maken verblijfplaatsen	1 september 2020	Viridis
Inbouwkasten (24x vleermuis)	1 september 2020	Hagemans
Verwijderen tijdelijke kasten	Maaij 2021	Viridis of Hagemans

Figuur 6.1 | Voorgestelde locaties van de alternatieve verblijfplaatsen voor vleermuizen en extra gierzalwkkasten.

Afbeelding 6.1 | Voorgestelde 10 locaties van de alternatieve verblijfplaatsen voor vleermuizen aan de noordgevel.

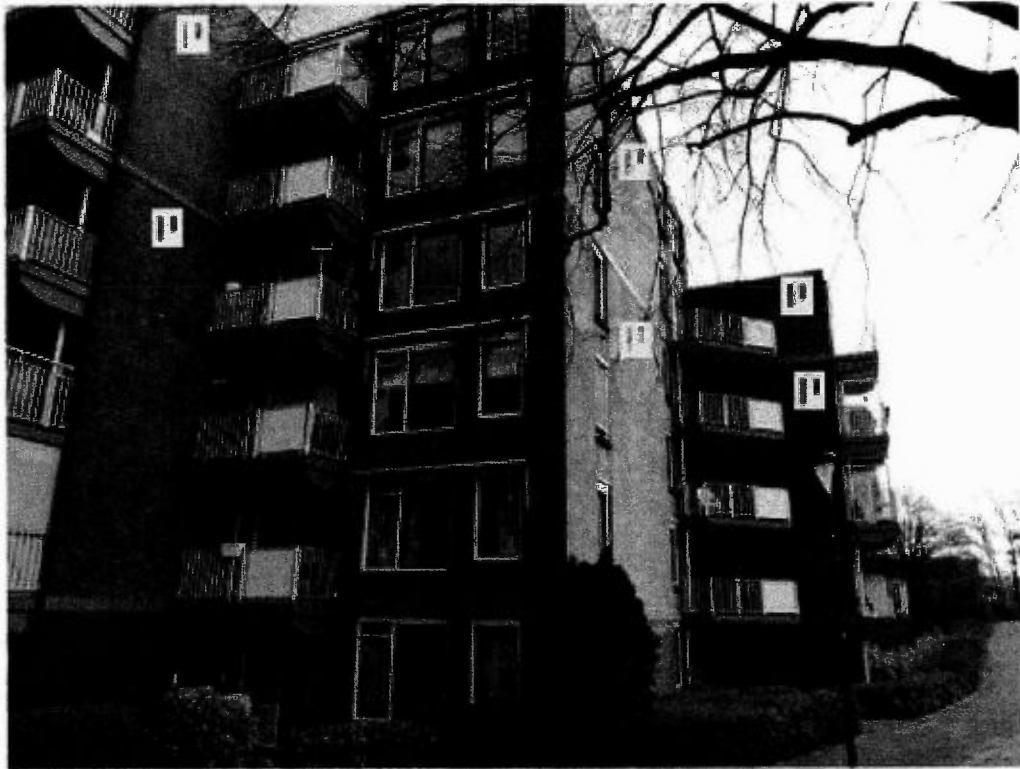

Afbeelding 6.2 | Voorgestelde 8 locaties van de alternatieve verblijfplaatsen voor vleermuizen aan de oostgevel.

Ecologisch Adviesbureau Viridis | Vleermuis- en broedvogelonderzoek Mirros complex 200191 te Nieuwegein 23

Abbeiding 6.3 | Voorgestelde 6 locaties van de alternatieve verblijfplaatsen voor vleermuizen aan de zuidoever.

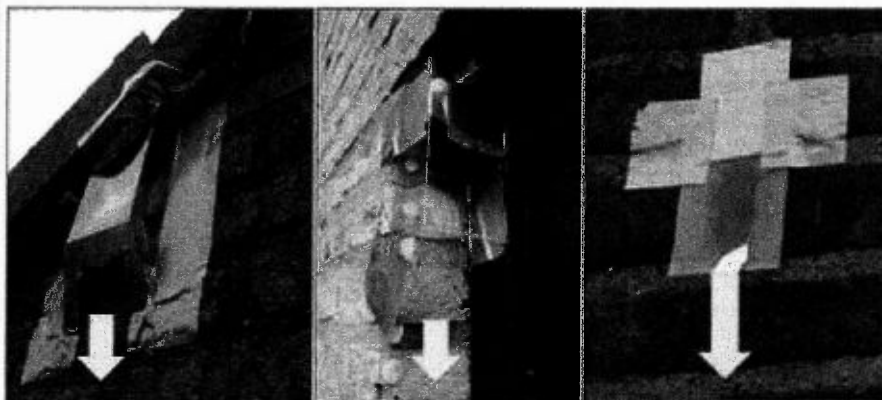

Bijlage E. Exclusion flaps

EXCLUSION FLAPS

'Exclusion flaps' worden gebruikt om stootvoegen af te sluiten, op zo'n manier dat in de spouw aanwezige vlieermuizen er wel uit kunnen komen, maar er niet meer in. De flaps of tunneltjes worden met montagekit bevestigd aan het object.

'Exclusion flaps' mogen enkel worden geplaatst in de minst schadelijke periode van vlieermuizen, buiten de kraamperiode en winterrust. Dat wil zeggen dat de exclusion flaps geplaatst kunnen worden tussen 1 april t/m 1 mei, en/of tussen 1 augustus t/m 1 november.

Bijlage F. Mitigatie voor vleermuizen

VLEERMUISKASTEN

Vleermuiskasten kunnen een goede oplossing zijn als andere mogelijkheden niet toepasbaar zijn. Er zijn diverse modellen in omloop. Welk model het meest geschikt is hangt af van de situatie en zal door een deskundige bepaald moeten worden. Het realiseren van alternatieve kraamkasten is steeds maatwerk en wordt per locatie bekeken.

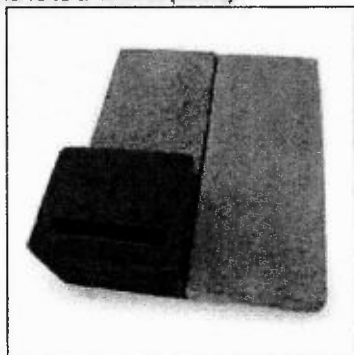
Inmetselstenen

Er zijn verschillende types inmetselstenen op de markt. Deze inmetselstenen zijn te koppelen waardoor uit meerdere compartimenten bestaande grote ruimtes ontstaan. Deze stenen zijn inzetbaar wanneer het onwenselijk is dat vleermuizen in de spouw komen of wanneer geen spouw aanwezig is. Overigens is het wel mogelijk om via deze kasten vleermuizen toegang aan de spouw te bieden. Om deze kasten goed te laten functioneren, gelden de volgende voorwaarden:

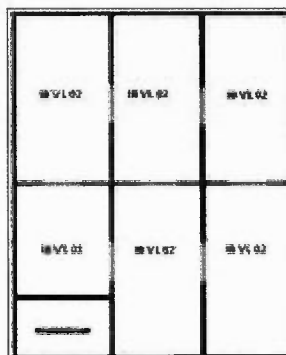
- De onderrand van de kasten bevinden zich minimaal 2,80 meter boven de grond en/of een horizontaal vlak (bijvoorbeeld boven een plat dak van een aanbouw).
- De kasten moeten vrij aanveegbaar zijn. Vermijd obstakels en lichtbronnen in de buurt van de kasten.
- Voor een grotere kans op succes koppel minimaal 2 kasten aan elkaar.

Voorbeelden van inmetselstenen:

IB VL 01 en IB VL 02 (Vivara)

IB VL 01 gekoppeld met een IB VL 02

Schematische opbouw van een in te metselen kraamverblijfplaats; links onder de IB VL 01, de overige kasten (IB VL 02) worden gekoppeld geplaatst, na verwijdering van de in oranje aangegeven tussenschotjes.

Bijlage 6: beantwoording verzoek nadere informatie

- Op blz. 19 geeft u aan dat voor het ongeschikt maken van het wooncomplex 'exclusion flaps' kunnen worden geplaatst tussen 1 april t/m 1 mei of tussen 1 augustus t/m 1 november. Wij verzoeken u aan te geven wanneer u deze 'exclusion flaps' daadwerkelijk gaat plaatsen.*

De ecologische begeleiding wordt uitgevoerd door LooPlan. De huidige planning is dat de werkzaamheden van start zullen gaan als de gewenningsperiode van de tijdelijke kasten voorbij is, dus ergens tussen 1 september en 1 november 2020. Voorafgaand aan de start van de werkzaamheden zullen dus de exclusion flaps geplaatst worden en zal er kort daarna onder geschikte weersomstandigheden gecontroleerd worden op effectiviteit. Hierna worden de werkzaamheden vrijgegeven en kan de aannemer starten.

- Op blz. 19 stelt u dat het gebouw wordt vrijgegeven als er geen vleermuizen meer worden aangetroffen. Vervolgens stelt u dat er, als er toch nog vleermuizen aanwezig blijken te zijn, dat er aanvullende maatregelen worden getroffen. Wij verzoeken u concreet aan te geven hoe deze aanvullende maatregelen er uit zien en welke acties u dan onderneemt.*

Deze vraag heeft betrekking op het plaatsen van 'exclusion flaps'. Na het plaatsen van de exclusion flaps dient in de avond een uitvlieg- of invliegcontrole te gebeuren door een ter zake kundig ecooloog. Als blijkt dat er toch nog vleermuizen in het gebouw aanwezig zijn moet gekeken worden op welke plaatsen het gebouw niet goed dicht is gezet met de exclusion flaps en dient dit opnieuw en beter te gebeuren.

- Op blz. 20 van het rapport 'Vleermuis- en broedvogelonderzoek Mitros complex 200.191 te Nieuwegein' geeft U aan dat er 24 tijdelijke verblijfplaatsen worden aangeboden voor 1 maart (2020, nemen we aan). Wij verzoeken u aan te geven welk type kasten voor deze tijdelijke mitigatie geplaatst worden/zijn en op welke datum deze worden/zijn opgehangen. Wij maken u er daarbij op attent dat het kennisdocument als mitigerende maatregel voor paarplaatsen van de gewone dwergvleermuis een half jaar gewenningsstijd aangeeft, en dat mitigerende maatregelen voor paarplaatsen voor half februari aanwezig dienen te zijn.*

De kasten zijn door LooPlan op 10 februari 2020 geplaatst. Hiermee voldoen we aan de half jaar gewenningsstijd van de gewone dwergvleermuis voor paarverblijfplaatsen. Er zijn door LooPlan verschillende type kasten geplaatst om zoveel mogelijk variatie aan te bieden. Zie figuren op pagina 3.

- U stelt op blz. 20 dat de permanente verblijfplaatsen rond 1 september (2020?) geplaatst worden in de muren van het gebouw waar momenteel de zomerverblijven en de paarplaatsen aanwezig zijn. Wij begrijpen uit uw beschrijving van de plaats van de tijdelijke kasten, dat deze kasten aan het gebouw komen te hangen waar de werkzaamheden gepland zijn. Op blz. 21 stelt u dat de tijdelijke kasten zo worden opgehangen dat de vleermuizen tijdens de werkzaamheden niet of nauwelijks verstoord zullen worden. Wij verzoeken u concreet aan te geven hoe u gaat voorkomen dat er geen verstoring optreedt in de tijdelijke kasten bij de uit te voeren werkzaamheden.*

Met de steigeropbouw wordt rekening gehouden met de tijdelijke kasten. De steigers zullen in verband met het in/uitvliegen van vleermuizen niet voorzien worden van doeken/schermen en zullen onder begeleiding van een ter zake kundig ecooloog geplaatst worden om te verzekeren dat de in/uitvliegopeningen vrij van obstructies zijn.

De werkzaamheden bestaan uit het schilderen van de gevelkozijnen, het vervangen van goten, het reinigen van boeiboorden, het vervangen van hemelwaterafvoer en loodslabben en het aanbrengen van gevelisolatie. Deze werkzaamheden zijn allemaal zeer tijdelijk van aard en er zal nooit lang op één en dezelfde plek gewerkt worden. Ook worden de kasten tijdens de werkzaamheden niet aangeraakt of verplaatst door de aannemer dit is geborgd door expliciete vermelding in het ecologisch werkprotocol.

Het is uiteindelijk nooit geheel uit te sluiten dat een vleermuis wordt verstoord in één van de tijdelijke kasten. Dit is echter geen grote verstoring, het zal inhouden dat een vleermuis mogelijk tijdelijk wakker gemaakt kan worden door trilling of geluid in de directe omgeving van de verblijfplaats. Dergelijke verstoring zal er niet toe leiden dat een vleermuis de verblijfplaats zal verlaten. Daarvoor moet een dergelijke kast ernstig gestoord worden. Bovenstaande redenering is ook de reden dat er ontheffing wordt aangevraagd voor artikel 3.5, lid 2 van de Wet natuurbescherming.

